

beeldingen bieden een nieuw gezichtspunt bij het zoeken naar een oplossing van het stilleven. De werkwijze erbij heet de kubistische.

Wat verstaat men onder kubisme?

Ik onderscheid, formalistisch en realistisch kubisme. ¹⁾ Het eerste is historisch terug te voeren tot P. Cézanne, deze sprak over kogel, cylinder, kegel enz. en trachtte in de natuur die vormen te ontdekken of terug te vinden, teneinde een meer constructief karakter in de vormen te bereiken, de vormen te beheerschen en niets aan de impulsie over te laten, zooals de echte impressionisten dat deden.

Het f-kubisme kan beschouwd worden als een reactie op de heidensche ziening der impressionisten, daar men door de geometrische vormbepaling meer tot verinnerlijking kwam. De verinnerlijking heeft minder direct contact met het visueele, in plaats hiervan komt meer het begrip, maar het begrip is nog individueel. De geometrische vormen zijn nog vergezeld van bijzonderheden, als licht, schaduw, een zekere figuur, een zeker voorwerp enz. gevolg van de nog gedeeltelijk visueele vaarneming. Goede voorbeelden van deze richting zijn: Franz Marc, Herbin, Sunyer, Kontchalowsky enz.

Het r-kubisme heeft geen individueelen oorsprong ²⁾ maar onstond in een groep schilders, die van de uiterlijke vormverschijning wilden loskomen om meer het functioneele der dingen te bereiken.

Om het wezenlijke (absolute) als beelding te benaderen door het geven van het functioneele of het bewegende als het meest werkelijke van de realiteit, is de bijzonderheid (het tijdelijke) als verschijning een belemmering.

Een r-kubist gaat anders te werk dan de f-kubist. Hij zoekt de volkomenheid uit de functie der dingen. Hij wil er eerst achter komen, wat de bestaansoorzaak is van het eene object ten opzichte van het andere.

Hij ziet niet elk ding apart, maar het eene in beïnvloedend verband met het andere. Beweegt een mensch in zijn interieur, zoo beweegt het interieur met den mensch.

Het eene staat in verband met het andere en zoo komt het, dat wat eerst ondergeschikt of achter gezet was (achtergrond) dezelfde waarde krijgt, als wat vooraan was. Zoo komt de gelijkwaardigheid de gelijktijdigheid met de beelding te voorschijn. Alles beweegt om ons heen en wordt als kosmische ziening direct in beeld gebracht. Hierin onderscheidt zich de r-kubist van den futurist: dat de futurist, in zijn eerste periode, naturalistisch de gebeurtenissen wil laten zien (continuïteit van voorstellingen), maar later werkt hij op de zelfde wijze. ³⁾ De r-kubist abstraheert d.i. trekt af van de waarneming om van het schijnbare tot het wezenlijke te komen. Hij streeft naar opruiming der aesthetisch-onzuivere elementen in de kunst. Zoo komt in plaats van schijndiepte (perspectief): het vlak en de vlakruimte; in plaats van het geval (natuurlijke voorstelling): een algemeen beeld; in plaats van toonverhouding (atmosfeer): kleurverhouding enz.; m.a.w. het universeele vervangt het accidenteele,

¹⁾ Gemakshalve f-kubisme en r-kubisme.

²⁾ Er wordt steeds over gediscussieerd of Picasso, Braque, Metzinger, Gleizer, Léger e. a. deze richting begon, maar dit is niet belangrijk.

³⁾ Deze benamingen als f-kubist, r-kubist en futurist, zijn alleen voor verduidelijking want wij kunnen bij één schilder soms al deze uitingen zien als ontwikkelingsgang.